

دکتر سید محسن میرباقری در گفت‌وگو با قدس از معنا، کارکرد و اشکال زیارت می‌گوید

اذنِ الهی زیارت

۲

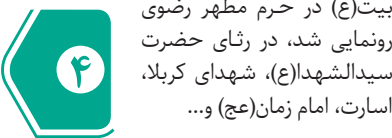
رونمایی از ۲۵۰ شعر ویژه محرم در حرم مطهر رضوی با همکاری شاعران آیینی

با «یا حسین (علیه السلام)» عشق من آغاز می‌شود

در آستانه فرارسیدن ماه محرم و برگزاری مراسم عزاداری این ایام، معاونت تبلیغات آستان قدس رضوی با همکاری جمعی از شاعران آیینی کشور، مجموعه ۲۵۰ شعر را به عنوان بسته محتوایی «شعر محرم» رونمایی کرد.

به گزارش آستان‌نیوز، این بسته محتوایی که روز گذشته با حضور جمعی از شاعران و مداحان اهل بیت(ع) در حرم مطهر رضوی

رونمایی شد، در رثای حضرت سیدالشهدا(ع)، شهدای کربلا، اسارت، امام زمان(عج) و...

روایتی از زندگی و کوشش‌های حاج حسین ملک که موقوفات بی‌شماری در خراسان و ایران دارد

واقفِ فرهنگ‌دوست

بود و توانست به تدریج هزاران نسخه خطی را جمع‌آوری کند و سنگ بنای کتابخانه مشهور «ملک» را که امروزه در تهران قرار دارد، بگذارد. او بعدها و در دوره مشروطه به دلیل عدم جانبداری از مشروطه‌خواهان، از سوی آن‌ها تهدید و در سال ۱۲۸۸ خورشیدی حین ورود به مسجد گوهرشاد به شدت مضروب شد؛ اما به دلیل نفوذی که داشت، توانست خود را از جنگ افراطیون نجات دهد. وی با وجود گریز از فعالیت‌های سیاسی، به دلیل شهرتی که در امور خیریه داشت، گاه و بی‌گاه گرفتار می‌شد؛ مثلاً در سال ۱۳۱۴ حاج‌حسین ملک را به اتهام مشارکت در قیام مسجد گوهرشاد، مدتی به زندان انداختند که البته بعداً نجات یافت.

حاج‌حسین ملک از سال ۱۳۲۵ خورشیدی، افزون بر اموال منقولی که پیشتر وقف کرده بود، املاک و مستغلات متعددی را به منظور رفاه حال مردم،

تا اینکه یک روز، ناصرالدین‌شاه او را مجبور کرد زمین‌های وسیعی را در منطقه فریمان از برادر شاه که به علت قمار، بدچوری قرض بالا آورده بود، به قیمت عجیب و غریبی بخرد. محمدکاظم هم ناچار این زمین‌ها را به چند برابر قیمت خرید، اما دستخطی از شاه گرفت که زمین‌های مذکور از مالیات معاف باشد. به این ترتیب، خاندان ملک نخستین زمین خود را در خراسان بدست آورد. محمدکاظم ملک‌التجار برای رتق و فتق امور املاک، پسر جوانش حسین (متولد سال ۱۲۵۰ خورشیدی) را که پیشتر در مدارس علمیه تهران به خواندن مقدمات علوم قدیمه مشغول بود و البته مدتی را هم در مدارس جدید به تحصیل اشتغال داشت، همراه با پیشکاری توانمند راهی مشهد کرد. به این ترتیب، حاج‌حسین ملک سر از مشهد درآورد و با وجود مسافرت‌های طولانی به اقصی نقاط عالم، همیشه مشهدی و مجاور حرم رضوی باقی ماند.

■ میراث‌بان نفایس و فرهنگ

حاج‌حسین ملک برخلاف برخی ثروتمندان که دودستی به مالشان می‌چسبند و اهل فعالیت‌های خیریه و فرهنگی نیستند، علاقه زیادی به این فعالیت‌ها داشت؛ به خصوص تلاش زیادی می‌کرد تا بتواند نسخه‌های خطی و ارزشمند را جمع‌آوری کند. ظاهراً فکر تأسیس کتابخانه‌ای نفیس از نسخه‌های خطی، در سفری به نیشابور به ذهنش خطور کرد؛ هنگامی که در آنجا نسخه‌ای نفیس از دیوان ابن‌یمین فریومدی را خرید. حاج‌حسین ملک در آن زمان ۲۸ساله

وقف یا اهدا کرد. از جمله این موقوفات و هدایا می‌توان به وقف عام باغ ملی مشهد، هدیه ۲۰۰ هکتار زمین برای ساخت مسکن فرهنگیان مشهد، اهدای ۱۲۰ هزار متر زمین برای ساخت مسکن کارمندان اداره دارایی مشهد و اهدای زمین برای ساخت و تجهیز شیرخوارگاه مشهد را نام برد. این مرد بزرگ و واقف نامی، در چهارم مرداد ماه سال ۱۳۵۱ در حالی که متجاوز از ۱۰۰ سال عمر داشت، دار فانی را وداع گفت و در غرفه شرقی دارالحفاظ حرم مطهر رضوی به خاک سپرده شد.

سجناق «می‌شنود صدایی به کوچکی صدای تو را، خدایی که به بزرگی جهان است».

می‌روند، می‌رویم سمت کالسکه، سمت پسرک شیرینی که مشکی‌ترین نگاه دنیا را دارد. همسایه، ما را با ذوق فراوان معرفی می‌کند به هم؛ خاله‌های عزیز! این آقا احسان، نورچشمم... احسان جان! خاله‌ها...»

به خودمان که می‌آییم پُر از اشکیم، مؤسسه رفته روی هوا. بس که همکاران جیغ و کف و سوت و تیریک راه انداخته‌اند. مبتلا می‌شویم به گیج‌ترین حالت شادمانه. با اینکه پیک هفتم است اما نمی‌شود تبریک بی‌آغوش. نمی‌شود به زنی که چهارده سال

هر چند توی اظهارنظرها ذره‌ای شباهت پیدا نمی‌شود. به ابر دقیق‌تر نگاه می‌کنم. از دو سه زاویه. فقط شکل خودش است. شبیه ابر. تشبیه خاصی نمی‌شود از درونش کشید بیرون. مگر اینکه همسایه قصدش چیز دیگری باشد. مثلاً اینکه سر به سرمان بگذارد. چپ‌چپ که نگاهش می‌کنیم، با شیطنت لطیفی می‌خندد و می‌گوید: «خبر، خوب و بدش را باید با طمأنینه داد...» بعد هم می‌رود و چند لحظه بعد با کالسکه‌ای برمی‌گردد. بهتام می‌برد... حاج و واج می‌مانیم! مثل آدم‌هایی که توی خواب راه

محمدحسین نیکبخت| اگر قرار باشد برای واقفان ایرانی نماد و الگویی معرفی کنیم، بدون تردید حاج‌حسین ملک یکی از بهترین نمونه‌هاست. او را همه مشهدی‌ها، خراسانی‌ها و اگر اغراق نباشد، همه ایرانی‌ها می‌شناسند. حاج‌حسین در مشهد با موقوفه مشهورش یعنی باغ وکیل‌آباد شناخته می‌شود؛ اما این موقوفه، بخش بسیار کوچکی از موقوفاتی را در بر می‌گیرد که این واقف بزرگ برای رفاه مردم و باقیات الصالحات خودش وقف کرده است. وقف‌های حاج‌حسین ملک از نظر وسعت و البته گستردگی موضوع تقریباً نظیر ندارند. او عمده وقف‌های خودش را بین سال‌های ۱۳۱۶ تا ۱۳۴۸ خورشیدی انجام داده و بخش مهمی از این موقوفات، وقف آستان قدس رضوی است و جالب اینکه وقف کتاب، یکی از اصلی‌ترین موضوعات موقوفه‌های حاج‌حسین ملک را در بر می‌گیرد و این شاید برای کسانی که وی را به عنوان واقف زمین و ملک می‌شناسند، کمی تعجب‌آور باشد. امروز به مناسبت سالروز درگذشت این واقف نامدار که برخی او را بزرگ‌ترین واقف تاریخ ایران می‌دانند، می‌خواهیم مروری بر سرگذشت خواندنی و شیرین وی داشته باشیم.

■ خاندان ملک چطور به مشهد آمدند؟

خاندان حاج‌حسین ملک از بازرگانان مشهور و معروف آذربایجان بودند. پدربزرگ او، حاج‌مهدی از کسانی بود که پس از شرکت در جنگ‌های ایران و روسیه و رسیدن تا درجه سرهنگی، رخت نظامی را از تن درآورد و بازرگانی موفق شد. حاج‌مهدی در دوره سلطنت محمدشاه قاجار، رفیق صمیمی میرزا تقی‌خان امیرکبیر بود که در آن زمان، پیشکاری ولیعهد یعنی ناصرالدین میرزا را در تبریز بر عهده داشت. پس از مرگ محمدشاه، این حاج‌مهدی بود که با قرض دادن ۱۰۰هزار تومان به امیرکبیر، هزینه انتقال ناصرالدین‌شاه به پایتخت را فراهم کرد و از همان زمان پیوندهایی میان این خانواده و دربار قاجار ایجاد شد و حاج‌مهدی لقب ملک‌التجاری ایران را به خاطر همان کمک بدست آورد و این لقب در خاندانش ماندگار شد. پسر حاج‌مهدی یعنی محمدکاظم ملک‌التجار، در دوران سلطنت ناصرالدین‌شاه برای خودش کیا و بیایی داشت.

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال دوم | ویژه نامه ۳۹۲ |

موعظه / آیت الله مجتبی تهرانی

چند نصیحت

امام صادق (علیه السلام)

به فرزندش

موسی بن جعفر (علیه السلام)

۲

کارشناس ابنیه تاریخی از موقوفه مرحوم کتابی می‌گوید

وقف خانه‌ای که مثل موزه است

۳

حجت الاسلام پناهیان مطرح کرد

یاد امام زمان (عج) مانع

سکولار شدن پدیده اربعین

۲

«به‌شور» با تولید ۱۰ کتاب صوتی، ناشر برتر جشنواره کتاب سال رضوی شد

گام بلند در تولید کتاب‌های گویا

۴

کتابخانه

انسان‌شناسی مناسک عزاداری محرم

نشر «آرما» به تازگی کتاب «آیین و اسطوره در ایران شیعی؛ انسان‌شناسی مناسک عزاداری محرم» به قلم جبار رحمانی را منتشر کرده است. فارس در این باره نوشته است: نگاه مناسکی و آیینی به واقعه دلخراش و غم‌انگیز عاشورا یکی از جدی‌ترین عوامل بقا و ماندگاری این ورق از تاریخ بوده است. مطالعه این نظام مناسکی از منظر علوم جدید به ویژه انسان‌شناسی برای فهم فرهنگ شیعیان اهمیتی خاص دارد. کتاب تازه منتشر شده نشر آرما سعی کرده است به موضوع انسان‌شناسی مناسک عاشورایی بنگرد و با تعریف این مسئله و مطالعه تاریخی مناسک عاشورایی در بین شیعیان، انسان‌شناسی مناسک عزاداری محرم را تحلیل و بررسی کند. جبار رحمانی، نویسنده و پژوهشگر حوزه جامعه‌شناسی و فرهنگ است که از آثار اومی‌توان به «فرهنگ و کرنا»، «پرسش از دانشگاه ایرانی»، «ایرانی از نگاه دیگر» و... اشاره کرد. همچنین لازم به ذکر است که نشر آرما پیش از این کتاب‌های قابل توجهی در مورد مناسک و آیین‌های مذهبی شیعی و بررسی‌های مرتبط با آن منتشر کرده است که می‌توان به آثاری چون «تراژدی جهان اسلام»، «آیین نیکی»، «آیین‌های تلویزیونی، بازنمایی حزن و فرح مذهبی»، «تصوف ایرانی و عزاداری عاشورا»، «عاطفه‌گرایی و عقل‌گرایی در مراسم مذهبی در ایران معاصر» و «پیاده‌روی اربعین» اشاره کرد.

فیلم‌گفت‌وگویی

نعمت‌هایتان را

بشمارید

رقیه توسلی| آمده یک توک‌پا احوالپرسی. منشی مطب بغلی است. امروز روز کاریشان نیست. برای امر واجبی گویا سر زده به کلینیک. می‌آید و گیر می‌دهد که همه‌مان برویم تکه ابر پشت پنجره را ببینیم. اصرار دارد بگویم شکل چیست؟ خوب که فکر می‌کنم واقعاً وسط کوفتگی کار چی بهتر از همین پیشنهاد لوس بامزه!

به گربه چاق که خمیازه می‌کشه ... گلدون بنفشه. بنفشه آفریقایی... بالشت... شکل خودته ... می‌خندیم. حال و هوای مؤسسه عوض می‌شود. خلایقت همکاران عالیت